

Metamorfóza těla v hlavu v průběhu dvou inkarnací

Rudolf Steiner

31. července 1916, Dornach, GA 170

Zobrazování světa v pojmech a představách

[...] To druhé, čím se chceme zabývat, lze uvést další otázkou. Někdo se může zeptat: Ano, ale k čemu vůbec je toto opakování vnějšího světa prostřednictvím našich pojmů a představ? K čemu vlastně je? Proč člověk ve svých myšlenkách a představách vůbec ještě jednou opakuje vnější svět, vždyť to ten vnější svět vůbec nemůže zajímat, že ho opakujeme? - Tuto myšlenku si nejlépe uvědomíte, když se v myšlení zaměříte na následující věc: Nějaký člověk je tu. Kdyby býval byl v mládí zavražděn, tak by tu nebyl. Tím, že tu je, kromě toho, že tu je svět, žije v jeho nitru svět zkušeností, lze říci opakování, obraz světa. To by však mohlo zcela chybět, kdyby býval byl v mládí zavražděn. Vnější svět by se tím nezměnil. Když člověk zasahuje [do světa], je to něco jiného; avšak pro vnější svět je to, co žije v našem poznávání, jen čiré opakování. Kdybychom byli automaty a byli zvenčí podněcováni, abychom dělali i to, co jako lidé uskutečňujeme mezi narozením a smrtí, pak by naše poznání bylo zcela nadbytečné. Dělali bychom tedy ještě to, co se skrze nás musí dít, a naše poznání by bylo zcela nadbytečným paralelním jevem. Z toho si však můžete utvořit představu, že člověk si s sebou ve svém poznání nese něco, co vlastně k přírodě, k univerzu přistupuje jako něco navíc, a toto přistupování něčeho navíc může být přírodě a univerzu úplně lhostejné. Příroda by si stejně dobře mohla udělat automaty, které to, co se děje, nebudou sledovat myšlenkami a pojmy. Neboť jestli události světa sledujeme, jestli svými myšlenkami a pojmy vytváříme jejich zobrazení, anebo ne, to koneckonců venku nic nemění. Když fotoaparát uděláte snímek nějaké krajiny, bude tu kromě krajiny také tento její obraz, avšak krajině samotné je nanejvýš lhostejné, jestli tu ten obraz je, nebo není. Něco velmi podobného je základem našich představ.

Přistupují ke světu jako něco navíc. Člověk by se mohl ptát: Proč není příroda takto zařízena? - My všichni, kdo jsme si už tak nějak zvykli na myšlení, kdo jsme si myšlení oblíbili, si tuto otázku už neklademe, protože myšlení je pro nás něčím samozřejmým, tak jako jídlo a pití. Víte však, kolik je venku ve světě lidí, kteří by byli velice rádi, kdyby myslet nemuseli, kdyby mohli pracovat jako stroje, pro něž je myšlení příliš těžké, kteří se vlastně každé myšlenky vyhýbají. I to je ovšem jeden aspekt otázky, proč příroda lidi nevytvořila tak, aby myšlení neměli ve své moci. Část této otázky jsme už zodpověděli. Lidé se svým myšlením stávají svobodnými osobnostmi. Takováto otázka se však zodpovídá vždy rozmanitým způsobem a není to to jediné, co nás může přivést k jejímu porozumění.

Poznání je zárodkem budoucnosti

Dejme tomu, že bychom měli takovou ústrojnost, že bychom se jako děti narodili, nebesa by nám dala hlavu, Země by nám dala tělo, prostřednictvím bytostí hierarchií - angeloí, archangeloí atd. - bychom

sem byli postaveni, dělali bychom to, co dělat máme, nevyčerpávali bychom se však vnitřním rozvíjením duševního života se všemi jeho bolestmi a útrapami, které často přináší. Dejme tomu, že bychom byli takoví; důsledkem by pak bylo něco významného. Mohli bychom takoví být jen tehdy, kdybychom se narodili a zemřeli jen jednou, kdyby nemusely existovat opakované pozemské životy. Rostlina, která roste, aniž by v květu vytvořila plod, žije jednou. Vytvoří-li zárodek, může se vyvíjet dál. Tím, že rozvíjíme duševní život, vytváříme zárodek pro příští pozemský život. V tom spočívá zárodek. Kdybychom žádný duševní život s jeho poznatky nerozvíjeli, musel by náš život skončit pozemskou smrtí. Neseme v sobě tedy nejen opakování toho, co je venku, nýbrž i budoucnost, když ve svém duševním životě poznáváme. To je velmi významné. Všechno, co si na sobě a s sebou neseme kromě toho, co má charakter poznání, je, možno říci, takové, že na nás pracovala mi nulost. Všechno, co v sobě rozvíjíme jakožto poznání, představuje reálný zárodek budoucnosti. V poznávání se v nás rozvíjí reálný zárodek budoucnosti.

A nyní chci na závěr nechat zaznít myšlenku, která nás bude provázet i dalšími přednáškami, jež nás zavedou do důležitých oblastí lidského bytí ve světě.

Neseme si tedy v sobě vše, co je naším poznáním, ať už je to poznání velmi naivní, anebo poznání abstraktní (tak strašně rozdílné tyto dva druhy poznání nejsou, jen se to nesprávně hodnotí), neseme si to v sobě hluboko pod povrchem, avšak nadsmyslově, neboť obsah poznání je samozřejmě něčím nadsmyslovým. Je to ve skutečnosti souhrn sil, který v nás spočívá. Projdeme branou smrti; co se stane pak? Častokrát jsem už popsal, co se pak stane, nyní bych to však popsal ještě jednou z hlediska těchto sil.

Tělo jedné inkarnace se stává hlavou druhé inkarnace

Jako lidé sestáváme z těla a z hlavy. O naší hlavě, jakkoli si jí možná ceníte, však platí, že [se] vlastně „promarnila“. Mluvíme stále o silách, nikoli o vnějších formách; tělo člověka můžete samozřejmě nechat ztělřit nebo ho spálit, silová forma přesto zůstane zachována, nezanikne, zůstane venku zachována, stejně jako duchovnost spočívající v základu těla. Avšak hlava, ta zmizí. Nic nepomůže, že ji, jak říkám, považujete za velmi cenný článek organismu: s hlavou se po smrti nestane nic zvláštního. To se samozřejmě netýká duševního obsahu, nýbrž vnější formy hlavy. Neboť při průchodu mezi smrtí a novým narozením je pro nebesa důležité to, co jste v posledním pozemském životě dostali až od Země: ostatní tělo. To je i se svými silami v době mezi smrtí a novým narozením proměněno v novou hlavu. Tady máte hlavu a tady ostatní tělo. Hlava byla ve vašem minulém životě tělem; vaše nynější tělo bude hlavou ve vašem příštím životě. A síly, které v nynějším životě rozvíjíte prostřednictvím své hlavy, přemění síly vašeho těla v novou hlavu pro příští život. Tělo vám k tomu Země přidá. A hlava, kterou teď nosíte, je vaše přeměněné tělo z minulého života. Metamorfóza totiž platí všude v životě. Nejenže se list rostliny přemění v květní lístek, nejenže platí metamorfóza té nejnižší podoby, ale metamorfóza platí v každém případě. Vaše tělo je dosud neutvořená hlava, vaše hlava je přeměněné tělo.

Tuto myšlenku tedy chci nechat zaznít. Nyní nosíte svou hlavu. Frenologové studují její tvary, avšak tato frenologie nemá žádnou valnou hodnotu, nezakládá-li se na iniciaci, protože každý má svou vlastní hlavu. Není tomu jinak: hlava je dědictvím jeho těla z předchozího života. Hlava každého člověka se liší od hlavy kteréhokoli druhého člověka a typické vlastnosti, které se zjistí, představují v podstatě jen hrubá konstatování.

Uvědomte si, že existuje tato úžasná souvislost: Člověk má dvojí přirozenost, avšak kromě toho, že má dvojí přirozenost, už jen ve svém vnějším utváření nese na sobě minulost a budoucnost. Reinkarnace je hmatatelná na naší hlavě, neboť to, co je na naší hlavě vytvarováno, je výsledkem předchozího života. Hlava, kterou v budoucím životě ponese, bude přeměnou našeho těla. Metamorfóza je vůbec něco, co je základem bytí, pokud toto bytí studujeme v jeho hloubi. Jestliže poznáme skutečnosti, které jsme nyní probrali, můžeme nahlédnout hluboko, hluboko do bytí a vývoje světa a lidstva. A právě tuto myšlenku, která, jak říkám, bude tvořit hlavní motiv dalších dvou přednášek, jsem chtěl nechat zaznít: jak působí jedna inkarnace v té následující, jak také působí předchozí inkarnace v té nynější, jestliže existuje metamorfóza mezi tělesností a „hlavovostí“ člověka, mohu-li to tak říci.

R. Steiner, přednáška pro členy Anthroposofické společnosti z 31. července 1916 v Dornachu, in: Das Rätsel des Menschen. Die geistigen Hintergründe der menschlichen Geschichte, GA 170, str. 51nn.